

Sygn. akt II Ca 671/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 listopada 2013 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Tryb. Wydział II Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący	SSO Grzegorz Ślęzak
Sędziowie	SSO Jarosław Gołębiowski SSR del. Mariusz Kubiczek (spr.)
Protokolant	Paulina Neyman

po rozpoznaniu w dniu 18 listopada 2013 roku w Piotrkowie Trybunalskim

na rozprawie sprawy z powództwa B. O. (1)

przeciwko(...) Spółce Akcyjnej w W.

o zadośćuczynienie i odszkodowanie

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Piotrkowie Tryb.

z dnia 13 maja 2013 roku, sygn. akt I C 325/11

1. zmienia zaskarżony wyrok w punktach: pierwszym sentencji w ten tylko sposób, że odsetki ustawowe od całej kwoty 57.500 złotych zasądza od dnia 13 maja 2013 roku oraz w drugim sentencji w ten sposób, że zasądzoną od pozwanego na rzecz powódki kwotę 29.811 złotych obniża do kwoty 21.618,00 (dwadzieścia jeden tysięcy sześćset osiemnaście) złotych z ustawowymi odsetkami: w zakresie kwoty 3.340,27 złotych od dnia 23 grudnia 2010 roku do dnia zapłaty, a w zakresie kwoty 18.277,73 złotych od dnia 17 kwietnia 2013 roku do dnia zapłaty, a w pozostałej części powództwo oddala;

2. oddala apelację w pozostałej części;

3. znosi wzajemnie między stronami koszty procesu za instancję odwoławczą.

Sygn. akt II Ca 671/13

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 13 maja 2013 r. Sąd Rejonowy w Piotrkowie Tryb. po rozpoznaniu sprawy z powództwa B. O. (1)przeciwko (...) S.A. z siedzibą w W.o zadośćuczynienie i odszkodowanie :

1. zasądził od pozwanego na rzecz powódki tytułem zadośćuczynienia kwotę 57.500,00 złotych z ustawowymi odsetkami:

a) w zakresie kwoty 25.000,00 zł od dnia 23 grudnia 2010 r. do dnia zapłaty,

b) w zakresie kwoty 32.500,00 zł od dnia 17 kwietnia 2013 r. do dnia zapłaty,

2. zasądził od pozwanego na rzecz powódki tytułem odszkodowania kwotę 29.811,00 złotych z ustawowymi odsetkami:

a) w zakresie kwoty 3.340,27 złotych od dnia 23 grudnia 2010 r. do dnia zapłaty,

b) w zakresie kwoty 26.470,73 złotych od dnia 17 kwietnia 2013 r. do dnia zapłaty,

3. zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 7.724,74 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu,

4. nakazał pobrać na rzecz Skarbu Państwa - Kasy Sądu Rejonowego w Piotrkowie Tryb. od pozwanego kwotę 770,00 złotych tytułem wydatków w sprawie.

Podstawę powyższego rozstrzygnięcia stanowiły przedstawione poniżej ustalenia i zarazem rozważania Sadu Rejonowego:

W dniu 26 lutego 2008 r. w P.na skrzyżowaniu ulicy (...) z ulica (...) doszło do wypadku drogowego, w którym uczestniczyła powódka B. O. (1).

Powódka kierująca samochodem osobowym marki (...), numer rejestracyjny (...) została uderzona przez inny pojazd kierowany przez G. K., który nieumyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym i nie ustąpił pierwszeństwa prawidłowo jadącej B. O. (1).

Sprawca wypadku G. K. uznany został za winnego spowodowania wypadku drogowego i prawomocnym wyrokiem wydanym w dniu 12 czerwca 2008 r., w sprawie sygn. akt VII. K. 523/08 został skazany na karę grzywny.

Sprawca wypadku w chwili zdarzenia posiadał zawartą z pozwanym towarzystwem ubezpieczeń umowę ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych.

Strona pozwana po przeprowadzeniu postępowania likwidującego szkodę, uznała zasadę swej odpowiedzialności i wypłaciła poszkodowanej powódce łącznie kwotę 4.500,00 złotych tytułem zadośćuczynienia.

W wyniku wypadku powódka B. O. (1) doznała licznych obrażeń ciała, które spowodowały naruszenie czynności narządów ciała powyżej siedmiu dni.

Po wypadku powódka została przewieziona do (...) Szpitala (...) w P., gdzie w okresie od dnia 26 lutego 2008 roku do dnia 03 marca 2009 roku przebywała na oddziale (...). Zastosowano wobec niej leczenie zachowawcze, leżenie, środki przeciwbólowe oraz zalecono noszenie kołnierza ortopedycznego przez okres trzech tygodni.

W okresie od dnia 26 lutego 2008 roku do dnia 27 marca 2008 roku powódka B. O. (1) w związku z doznanymi urazami była osobą niezdolną do pracy.

W wyniku wypadku mającego miejsce w dniu 26 lutego 2008 roku powódka B. O. (2) doznała urazu skrętnego odcinka szyjnego z mechanizmu biczowego, bez towarzyszących zmian pourazowych w układzie kostnym poza zmniejszeniem lordozy szyjnej, stłuczenia i skręcenia okolicy lędźwiowo-krzyżowej, stłuczenia okolicy mostka oraz ogólnego potłuczenia.

Skutki obrażeń w postaci ograniczenia ruchomości odcinka szyjnego i lędźwiowo -krzyżowego utrzymują się. W obrębie odcinka szyjnego ubytki ruchowe są większe niż w odcinku lędźwiowo - krzyżowego kręgosłupa.

Wyżej wskazane obrażenia tylko i wyłącznie z punktu widzenia statycznie -dynamicznego spowodowały powstanie u powódki B. O. (1) trwałego uszczerbku na zdrowiu w łącznej wysokości 6% (5% z pozycji 89a oraz 1% z pozycji 90a). Uszczerbek na zdrowiu powódki z pozycji 89a został ustalony w oparciu o stwierdzone u niej odchylenia czynnościowe (u powódki wystąpiły ograniczenie ruchowe zgięcia 20° oraz rotacje 30°). Ograniczenia ruchowe są związane z przeżytym urazem. Dostępna dokumentacja lekarska nie ujawniła u B. O. (1) zmian zwyrodnieniowych i innych zmian chorobowych samoistnych u powódki.

Stopień cierpienia powódki przez okres około sześciu tygodni był umiarkowany, potem był lekki i taki aktualnie pozostaje.

Z punktu widzenia ortopedii i traumatologii narządów ruchu poszkodowana powódka wymagała pomocy osób trzecich przez okres miesiąca na poziomie 2 godzin dziennie. W związku z powstałymi obrażeniami konieczny był zakup dla poszkodowanej leków przeciwbólowych, rozkurczowych i osłonowych przez okres maksymalnie trzech miesięcy (koszt ich zakupu to około 50 złotych miesięcznie). Koniecznym był także zakup kołnierza szyjnego (kwota 60 złotych), który powódka musiała nosić według zalecenia lekarskiego przez trzy tygodnie.

Nie należy się u spodziewać u powódki w przyszłości istotnych powikłań, rokowania dla niej są pomyślne. Po wyczerpaniu okresu zasiłku chorobowego powódka była osobą zdolną do pracy.

Leczenie rehabilitacyjne powódki było uzasadnione i konieczne, ponieważ uraz spowodował dysfunkcję kręgosłupa z zespołem bólowym. Ich koszt w prywatnych placówkach to 300 złotych miesięcznie.

Z punktu widzenia psychiatrycznego powódka B. O. (1) doznała 5 % uszczerbku na zdrowiu (poz.10a -per analogiam), natomiast nie powinny wystąpić u niej nowe następstwa wypadku, jakiemu uległa w przyszłości.

Stopień cierpienia powódki przez okres około sześciu tygodni był umiarkowany, potem był lekki i takim nasileniem utrzymuje się dotychczas. Cierpieniu fizycznemu towarzyszy cierpienie psychiczne. Do dziś u powódki utrzymuje się lęk, od czasu wypadku unika jazdy samochodem nawet jako pasażerka, zaprzestała samodzielnego kierowania autem. Poszkodowana ma obniżony nastrój, jest labilna emocjonalnie, skłonna do płaczu. Pojawiły się u niej ograniczenia w życiu codziennym, dotyczące samodzielnego kierowania samochodem.

Po zastosowanej u powódki farmakoterapii i podjęciu intensywnych oddziaływań psychoterapeutycznych (nawet w warunkach szpitalnych) jej stan zdrowia powinien się poprawić na tyle, aby była zdolna do pracy, zgodnie z posiadanymi kwalifikacjami, gdyż uraz nie spowodował uszkodzenia OUN. Nasilenie symptomów obniżonego nastroju i utrzymujących się lęków nie czyni jej niezdolnej do pracy.

Miesięczna kuracja lekami, jakie powódka musi zażywać wynosi około 80 złotych, zaś prywatna porada u lekarza psychiatry osyłuje w granicach 70-100 złotych.

Ponieważ powódka nadal zażywa leki i koniecznym będzie w związku z tym poniesienie przez powódkę dalszych kosztów farmakoterapii oraz wizyt u lekarza psychiatry nie rzadziej niż raz na trzy miesiące. Możliwe jest leczenie powódki w publicznej służbie zdrowia, jednakże wiąże się to z koniecznością oczekiwania na termin wizyty.

W wyniku wypadku drogowego powódka B. O. (1) nie doznała obrażeń z punktu widzenia schorzeń laryngologicznych, nie doznała z tego powodu trwałego uszczerbku na zdrowiu. Występujące u poszkodowanej schorzenie ucha prawego pod postacią krwiała błony bębenkowej i uszkodzenia skóry przewodu słuchowego zewnętrznego nie pozostają w związku przyczynowym z wypadkiem samochodowym jakiem uległa.

Z punktu widzenia obrażeń neurologicznych u powódki B. O. (1) wystąpił zespół bólowy pourazowy kręgosłupa lędźwiowo - krzyżowego i kręgosłupa szyjnego, bez objawów korzeniowych i ubytkowych. Zespół bólowy odcinka lędźwiowego charakter długotrwały (utrzymywały się ponad rok, później zaś występowały okresowe dolegliwości bólowe z promieniowaniem kończyn dolnych). Objawy zespołu szyjnego utrzymują się do chwili obecnej.

Wyżej wskazane obrażenia z punktu widzenia neurologicznego spowodowały powstanie u powódki B. O. (1) trwałego uszczerbku na zdrowiu w łącznej wysokości 12% (7% z pozycji 94a oraz 5% z pozycji 94a).

Po przebytych urazach należy się spodziewać szybszego narastania zmian zwyrodnieniowych kręgosłupa i okresowego nasilania się dolegliwości bólowych. Inne następstwa wypadku nie powinny się u powódki pojawić.

Cierpienia fizyczne powódki spowodowane zespołem bólowym kręgosłupa szyjnego i lędźwiowo - krzyżowego były umiarkowanego stopnia przez okres 6-8 tygodni, malały w miarę upływu czasu do miernych, okresowo jednak się nasilały i tak pozostaje do dziś.

Po przebytych urazach oraz z powodu pourazowego zespołu bólowego powódka wymagała pomocy i opieki osób trzecich w wymiarze 2-3 godzin dziennie, przez okres 4-6 tygodni. W miarę upływu czasu konieczność takiej pomocy malała, ograniczając się do pomocy przy cięższych pracach domowych w wymiarze 2-3 godzin tygodniowo. Obecnie i w przyszłości powódka takiej pomocy będzie wymagać w okresach zaostrzeń dolegliwości.

Utrzymujące się dolegliwości bólowe powodowały i nadal powodują u powódki ograniczenia w życiu codziennym. Nie może ona wykonywać cięższych prac domowych, szczególnie wymagających dłuższego pochylania ciała i głowy, nie może zbyt długo pracować przy biurku z pochyloną głową. Nadal boi się jeździć samochodem. Częste bóle głowy powodują ograniczenie aktywności życiowej, ochoty na korzystanie z rozrywek typowych dla wieku i płci powódki.

Średni miesięczny koszt zażywania przez powódkę niezbędnych leków początkowo wynosił 60-80 złotych. Obecnie miesięczny koszt zakupu leków to kwota około 40 złotych z uwagi na konieczność bieżącego zażywania leków - prefaxine i zaldiar. W okresach zaostrzeń dolegliwości koszt leczenia farmakologicznego będzie wzrastał do kwoty 60-80 złotych miesięcznie.

Ze zgromadzonej dokumentacji lekarskiej nie wynika, aby u powódki przed wypadkiem występowały jakieś schorzenia samoistne. Odnotowano u powódki jedynie zniesienie lordozy szyjnej z kyfotycznym ustawieniem osi kręgosłupa, co najprawdopodobniej było następstwem przebytego urazu. Takie zmiany stwierdza się najczęściej po urazie odcinka szyjnego. Zaburzenie osi są jedną z przyczyn zespołu bólowego odcinka szyjnego. U powódki nie wystąpiły objawy anomalii Kimmmerlego.

Brak zmian urazowych w badaniu RTG kręgosłupa lędźwiowo - krzyżowego nie uzasadnia stwierdzenia, że nie doszło do trwałego uszczerbku na zdrowiu w zakresie kręgosłupa szyjnego, są to bowiem dwa różne odcinki kręgosłupa. Ponadto brak zmian urazowych kostnych w obrazie RTG kręgosłupa nie wyklucza doznanych obrażeń w układzie więzadłowo - stawowym.

Powódka B. O. (1) do dziś odczuwa skutki wypadku, zażywa leki przeciwbólowe i nasenne, pozostaje pod opieką lekarza psychiatry i lekarza neurologa. Odczuwa silne bóle kręgosłupa i barku, pojawiają się u niej stany zapalne kończyn dolnych, powodujące problemy z chodzeniem i leżeniem. Często odczuwa drętwienie dłoni, zawroty głowy przy podnoszeniu głowy do góry. Nie może dźwigać i niczego ciężkiego nosić, pomagają jej w tych czynnościach mąż oraz sąsiedzi. Kupowali oni poszkodowanej powódce niezbędne zakupy, sprząkali w domu, robili obiady przez okres około pół roku (mąż powódki robił to w mniejszym zakresie z uwagi na rodzaj wykonywanej pracy zawodowej). Do dziś pomoc ta jest powódce udzielana, choć już w mniejszym zakresie.

Z uwagi na problemy ze snem powódka B. O. (1) zakupiła specjalny materac.

Powódka zasadniczo porusza się pieszo, unika jazdy pojazdami nawet jako pasażerka. W czasie jazdy jest spięta, zdenerwowana zwłaszcza gdy dojeżdża do skrzyżowania lub widzi nadjeżdżający pojazd.

Powódka B. O. (1) jeździła na rehabilitację do Szpitala (...) w P. oraz do przychodni rehabilitacyjnych przy ulicy (...). W każdej z palcówek odbyła po 30 zabiegów, za wyjątkiem placówki przy ulicy (...) gdzie przeszła 50 zabiegów. Na zabiegi była wożona przez męża, znajomych albo jeździła taksówką.

Do chwili obecnej powódka poniosła szereg wydatków związanych z zakupem leków czy innych rzeczy niezbędnych do prawidłowego funkcjonowania po wypadku (np. kołnierz ortopedyczny, materac), związanych z wizytami lekarskimi czy też stosowną rehabilitacją.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o całokształt zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, opierając się przede wszystkim opiniach wydanych w sprawie przez biegłych sądowych, które nie były kwestionowane przez żadną ze stron toczącego się procesu (po ewentualnym wydaniu przez biegłych sądowych uzupełniających opinii) oraz zeznaniach poszkodowanej powódki i zgłoszonych przez nią świadków. Materiał ten nie był kwestionowany w toku procesu przez żadną ze stron, które reprezentowane były przez profesjonalnych pełnomocników, co zwalniało Sąd z obowiązku przeprowadzenia z urzędu jakiegokolwiek postępowania dowodowego.

Sąd Rejonowy zważył, iż żądanie pozwu strony powodowej jest w pełni uzasadnione.

W przedmiotowej sprawie bezsporne są okoliczności związane z powstaniem szkody u powódki B. O. (1), jak również odpowiedzialność strony pozwanej z tego tytułu. Strona pozwana po przeprowadzeniu postępowania likwidującego zgłoszoną szkodę, uznała zasadę swej odpowiedzialności i wypłaciła poszkodowanej powódce świadczenie w łącznej kwocie 4.500 z tytułu zadośćuczynienia.

Podstawą prawną żądania strony powodowej w zakresie zasądzenia zadośćuczynienia jest art. 445 § 1 k.c., stosownie do którego treści Sąd może przyznać poszkodowanemu odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę w wypadku uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia. Celem zadośćuczynienia jest zrekompensowanie osobie pokrzywdzonej krzywdy doznanej wskutek cierpień fizycznych (ból i inne dolegliwości) oraz cierpień psychicznych (ujemnych odczuć przeżywanych w związku z doznanymi cierpieniami fizycznymi).

Zasądzone na rzecz danej osoby zadośćuczynienie powinno mieć przede wszystkim charakter kompensacyjny w związku z czym jego wysokość nie może być symboliczna, lecz musi przedstawiać dla strony jakąś ekonomicznie odczuwalną wartość, przy jednoczesnym uwzględnieniu aktualnych warunków i stopy życiowej społeczeństwa. Ponadto przy ustalaniu wysokości zadośćuczynienia Sąd winien mieć na uwadze stopień cierpień jakich doznała osoba pokrzywdzona, rodzaj doznanych przez nią obrażeń oraz okres trwania cierpień fizycznych i psychicznych.

W przedmiotowej sprawie Sąd na wniosek strony powodowej, dopuścił dowód z opinii biegłych sądowych z zakresu ortopedii, neurologii, psychiatrii oraz laryngologa, celem ustalenia uszczerbku na zdrowiu jakiego doznała powódka. Opinie wszystkich biegłych sądowych - albowiem nie były one kwestionowane przez żadną ze stron toczącego się procesu - stanowiły podstawę poczynionych w tym zakresie w sprawie ustaleń faktycznych. Powódka w wyniku zdarzenia mającego miejsce w dniu 26 lutego 2008 r. doznał trwałego uszczerbku na zdrowiu - z zakresu obrażeń ortopedii w wysokości 6 %, z zakresu psychiatrii w wysokości 5 % zaś z zakresu obrażeń neurologicznych w wysokości 12 %, Łączny trwały uszczerbek na zdrowiu poszkodowanej powódki W. R. wynosi więc 23 %.

Biorąc pod uwagę wszystkie okoliczności, jakie z uwagi na treść art. 445 k.c. winny być uwzględnione przy ustaleniu odpowiedniej kwoty należnej osobie poszkodowanej tytułem zadośćuczynienia a przede wszystkim powstałe u powódki obrażenia ciała, ich ogromny zakres, wiek poszkodowanej, okoliczności zdarzenia, okres pobytu w placówkach medycznych, przeprowadzone u niej zabiegi lekarskie, zakres i długotrwałość cierpień fizycznych i psychicznych Sąd uznał, iż zadośćuczynienie należne powódce winno wynosić 62 000 złotych (przy przyjęciu, iż 1% uszczerbku na zdrowiu powoda jest równoważny kwocie wynoszącej około 2.700 złotych).

W tej sytuacji zasadnym było zasądzenie (punkt 1 wyroku) na rzecz W. R. kwoty 57.500,00 złotych tytułem zadośćuczynienia (albowiem pozwane towarzystwo ubezpieczeń wypłaciło już powódce kwotę 4 500 złotych z tytułu zadośćuczynienia) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 23 grudnia 2010 r. w zakresie pierwotnego żądania pozwu oraz od dnia 17 kwietnia 2013 r., tj. od dnia doręczenia stronie pozwanej pisma rozszerzającego żądanie pozwu, zgodnie z żądaniem strony powodowej, stosownie do treści art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. „O ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli

Komunikacyjnych" (Dz. U. z 2003, Nr 124, poz. 1152 z późn. zm.) w zw. z art. 817 k.c. w zw. z art. 481 k.c. (tj. po upływie 30 dni od daty doręczenia stronie pozwanej pisma z dnia 03 listopada 2010 r. wzywającego do zapłaty stosownych należności zwianych z zaistniałym zdarzeniem).

Z kolei podstawę prawną dla żądania przez powoda odszkodowania (skapitalizowanej renty, kosztów leczenia) stanowi przepis art. 444 § 1 k.c. Zgodnie z jego treścią w razie uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia naprawienie szkody obejmuje wszelkie wyniki z tego powodu koszty. Poszkodowany może domagać się kompensaty wszelkich kosztów, wywołanych tym stanem. Obowiązek kompensaty kosztów obejmuje wszelkie koszty wywołane uszkodzeniem ciała lub rozstrojem zdrowia, a więc wszystkie niezbędne i celowe wydatki, bez względu na to, czy podjęte działania przyniosły poprawę zdrowia (por. wyrok SN z 9 stycznia 2008 r., II CSK 425/07, Mon. Praw. 2008, nr 3, s. 116). W szczególności będą to koszty leczenia, koszty transportu, koszty odwiedzin osób bliskich, koszty szczególnego odżywiania i pielęgnacji w okresie rekonwalescencji, koszty nabycia specjalistycznej aparatury rehabilitacyjnej i inne.

Z poczynionych w sprawie ustaleń bezspornym jest, że zaistniałe zdarzenie i związane z nim skutki spowodowały konieczność poniesienia przez powódkę kosztów leczenia i rehabilitacji. Zasadność poniesionych wydatków została potwierdzona wydanymi w sprawie opiniami biegłych sądowych a także rachunkami złożonymi przez stronę powodową do akt sprawy.

Wbrew stanowisku strony pozwanej z opinii biegłych sądowych wynika również, iż powódka wymagała pomocy osób trzecich, bez których pomocy nie byłby w stanie w początkowym okresie po wypadku funkcjonować. Biegli jasno i precyzyjnie wskazali okres i zakres niezbędnej pomocy, a z poczynionych w sprawie ustaleń wynika, że pomoc taka udzielana była powódce przez męża i sąsiadów. Powódka B. O. (1) do dziś odczuwa skutki wypadku, zażywa leki przeciwbólowe i nasenne, pozostaje pod opieką lekarza psychiatry i lekarza neurologa. Odczuwa silne bóle kręgosłupa i barku, pojawiają się u niej stany zapalne kończyn dolnych, powodujące problemy z chodzeniem i leżeniem. Często odczuwa drętwienie dłoni, zawroty głowy przy podnoszeniu głowy do góry. Nie może dźwigać i niczego ciężkiego nosić, pomagają jej w tych czynnościach mąż oraz sąsiedzi. Osoby te w początkowym okresie gdy pomoc była najbardziej potrzebna kupowały poszkodowanej powódce niezbędne zakupy, sprzątali w domu, robili obiady przez okres około pół roku (mąż powódki robił to w mniejszym zakresie z uwagi na rodzaj wykonywanej pracy zawodowej). Do dziś pomoc ta jest powódce udzielana, choć już w mniejszym zakresie.

Uwzględniając tylko koszt opieki osób trzecich (przy przyjęciu stawki usługi opiekuńczej świadczonej przez MOPR w P. która wynosi aktualnie 18,65 złotych za godzinę zamyka się on kwotą 16.001,00 złotych (według opinii biegłego ortopedy 2 godziny dziennie przez jeden miesiąc, zaś według opinii biegłego neurologa 2-3 godziny dziennie przez okres pierwszych 4-6 tygodni po wypadku, do 2-3 godziny tygodniowo od upływu 6 tygodni od wypadku do chwili obecnej).

Reszta kwoty z tego tytułu związana jest z poniesionymi i uznanymi za uzasadnione wydatkami na zakup leków, wizyty lekarskie, rehabilitację itp. (co wynika z precyzyjnego i szczegółowego wyliczenia strony powodowej k. 249-256).

W tej sytuacji w pełni uzasadnione jest zasądzenia na rzecz B. O. (1) z tego tytułu łącznej kwoty 29.811,00 złotych z odsetkami ustalonymi w identyczny sposób jak przy roszczeniu związanym z tytułu zadośćuczynienia.

W tej sytuacji mając na uwadze powyższe okoliczności, Sąd orzekł jak w punkcie pierwszym i drugim sentencji wyroku.

O kosztach procesu w niniejszej sprawie - punkt trzeci i czwarty wyroku - Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. w związku z art. 113 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. Nr 167, poz. 1398 z późn. zm.).

Apelację od powyższego wyroku wniósł pozwany zaskarżając go w części, tj. w zakresie:

- pkt. 1 lit. b wyroku - w części zasądzonej kwotę 32.500,00 zł (tj. ponad kwotę 25.000,00 zł) tytułem zadośćuczynienia wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 17.04.2013 r. do dnia zapłaty oraz, a także w pkt 1 lit. a w części zasądzonej odsetki od nie zaskarżonej niniejszą apelacją kwoty 25.000,00 zł - od dnia 23.12.2010 r. do dnia poprzedzającego datę wydania wyroku, tj. do dnia 12.05.2013 r.;
- pkt. 2. a) wyroku - w części zasądzonej tytułem odszkodowania kwotę 15.154,00 zł, tj. ponad kwotę 14.657,00 zł, wraz z ustawowymi odsetkami od kwoty 3.340,27 zł od dnia 23 grudnia 2010 r. i od kwoty 11.813,73 zł od dnia 17 kwietnia 2013 r. do dnia zapłaty,
- pkt. 3 wyroku - w całości.

Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucił:

a) naruszenie przepisu postępowania - art. 233 § 1 k.p.c. - poprzez niewłaściwe zastosowanie, polegające na wadliwej ocenie całokształtu materiału dowodowego sprawy, w szczególności:

- dowodu z pisemnych i ustnych opinii biegłych, ocenianych przez Sąd orzekający rozdzielnie i fragmentarycznie, tj. bez wszechstronnego skonfrontowania wniosków wysnutych przez wszystkich biegłych i bez nadania poczynionym na ich podstawie ustaleniom waloru spójności i niesprzeczności,

b) naruszenie prawa materialnego - art. 6 k.c. - poprzez niewłaściwe zastosowanie, skutkujące bezpodstawnym uznaniem, iż powód w pełni udowodnił fakt poniesienia oraz wysokość szkody majątkowej związanej z wypadkiem z dnia 26.02.2008 r., a także zasadność i rozmiar roszczeń odszkodowawczych opartych na zwiększonych po wypadku potrzebach - w sytuacji braku przedstawienia na te okoliczności miarodajnych dowodów, przy jednoczesnym ujawnieniu dowodów przeciwnych;

c) naruszenie prawa materialnego - art. 444 § 1 i 2 w zw. z art. 361 § 1 k.c. poprzez błędną wykładnię pojęcia kosztów wynikłych z uszkodzenia ciała oraz pojęcia zwiększonych potrzeb, skutkującą bezpodstawnym obciążeniem pozwanego obowiązkiem refundacji kosztów powódce nienależnych i przez powoda nieponiesionych;

d) naruszenie prawa materialnego - art. 445 § 1 k.c. w zw. z art. 444 § 1 k.c. - poprzez niewłaściwe zastosowanie, skutkujące przyznaniem zadośćuczynienia w wysokości rażąco zawyżonej względem: rzeczywistego i aktualnego na chwilę zamknięcia rozprawy stopnia pogorszenia stanu zdrowia powoda, z uwzględnieniem korzystnych zmian zaszłych od chwili wypadku,

- charakteru doznanej krzywdy - cierpień psychicznych określonych jako lekkich, a także znaczącą poprawę stanu zdrowia powódki i pomyślnych rokowań na przyszłość;

e) naruszenie prawa materialnego - art. 481 § 1 k.c. - poprzez niewłaściwe zastosowanie, skutkujące bezpodstawnym zasądzeniem odsetek ustawowych od żądanej przez powoda sumy zadośćuczynienia nie od chwili wyrokowania, lecz od chwili zgłoszenia roszczeń, kiedy rozmiar szkody i krzywdy ocenionej następnie według uznania sądu nie był dłużnikowi jeszcze znany.

W związku z podniesionymi zarzutami apelujący wnosił o zmianę rozstrzygnięcia w zakresie zaskarżenia poprzez oddalenie powództwa w zaskarżonej części, a także w zakresie pkt. 3 wyroku poprzez rozliczenie kosztów procesu stosownie do wyniku sprawy zweryfikowanego w toku instancji;

Ponadto wnosił o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa prawnego, według norm przepisanych, w postępowaniu przed Sądem w I i II instancji.

W odpowiedzi na apelację pełnomocnik powódki wnosił o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Nie jest zasadna apelacja pozwanego kwestionująca wysokość zasądzzonego zadośćuczynienia na rzecz powódki B. O. (1). Skierowane przeciwko temu rozstrzygnięciu zarzuty apelacyjne są chybione.

Zasądzone przez Sąd I instancji w zaskarżonym wyroku zadośćuczynienie nie jest rażąco wygórowane. Zadośćuczynienie z art. 445 k.c. ma przede wszystkim charakter kompensacyjny, wobec czego jego wysokość nie może stanowić zapłaty sumy symbolicznej, czy też określonej sztywnymi regulami tak jak w ustawie wypadkowej, lecz musi przedstawiać jakąś ekonomicznie odczuwalną wartość. Zadośćuczynienie winno uwzględniać doznaną krzywdę poszkodowanego, na którą składają się cierpienie fizyczne w postaci bólu i innych dolegliwości oraz cierpienia psychiczne polegające na ujemnych przeżyciach, przeżywanym bądź w związku z następstwami uszkodzenia ciała lub rozstroju, zwłaszcza trwałymi lub nieodwracalnymi /porusza wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 3 listopada 1994 roku, III APr 43)94, OSA 1995 rok, nr 5, poz. 41/. Biorąc pod uwagę wszystkie te okoliczności w kontekście niniejszej sprawy stwierdzić należy, iż przyznane przez Sąd meriti zadośćuczynienie w wysokości 57.500,00 złotych spełnia funkcje kompensacji szkody na osobie.

Podziela natomiast Sąd Okręgowy stanowisko skarżącego, co do nieprawidłowości zasądzenia przez Sąd Rejonowy odsetek od zadośćuczynienia / w zakresie nie kwestionowanym przez apelanta/ od dnia 23 grudnia 2010 roku, tj. od upływu miesiąca od zgłoszenia żądania zapłaty zadośćuczynienia.

Co do określenia chwili wymagalności odsetek od zasądzzonego zadośćuczynienia za krzywdę prezentowane są w judykaturze aż trzy różne stanowiska. Pierwsze opiera się na założeniu, że odszkodowanie należne z tytułu zadośćuczynienia za doznaną krzywdę jest wymagalne dopiero z datą wyrokowania. Zatem dopiero od daty wydania wyroku zobowiązany do zapłaty zadośćuczynienia pozostaje w zwłoce w zapłacie należnej kwoty. Od tej daty należą się uprawnionemu odsetki ustawowe / porusza; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 marca 1998 roku, II CKN 650)97- Lex nr 477665, wyrok SN z dnia 8 grudnia 1997 roku, I CKN 361)97 – Lex nr 477638, wyrok SN z dnia 30 października 2003 roku, IV CK 130)02 – Lex nr 82273/. Dodatkowo przyjmuje się także argumentację opartą na założeniu, że odsetki pełnią funkcję waloryzacyjną / porusza; wyrok SN z dnia 11 października 2002 roku, I CKN 1065/00 – Lex nr 332901/. Stąd ich zasądzenie za okres poprzedzający wyrokowanie przy równoczesnym ustaleniu wysokości zadośćuczynienia według cen z daty orzekania prowadziłyby do nieuzasadnionego uprzywilejowania wierzyciela kosztem dłużnika / porusza; wyrok SN z dnia 18 kwietnia 2002 roku, II CKN 605)00 – Lex nr 484718, wyrok SN z dnia 18 listopada 2003 roku, II CK 235)02 – Lex nr 165658/.

Drugie stanowisko wskazuje, że wymagalność zadośćuczynienia za krzywdę i związany z nią obowiązek zapłaty odsetek za opóźnienie /art. 481 § 1 k.c./ przypadają na moment doręczenia dłużnikowi odpisu pozwu lub wezwania go do spełnienia świadczenia /porusza; wyrok SN z dnia 18 września 1970 roku, II PR 257)70 – OSNC 1971r., nr 6, poz. 103, wyrok SN z dnia 14 kwietnia 1997 roku, II CKN 110)97 – Lex nr 550931, wyrok SN z dnia 19 lutego 2002 roku, II UKN 202)01 – Lex nr 564470, wyrok SN z dnia 22 lutego 2007 roku, I CSK 433)06 – Lex nr 274209/.

Z kolei trzecie stanowisko głosi, że nie ma podstaw do przyjęcia, że odsetki za opóźnienie winny być zawsze zasądzone od daty wezwania do zapłaty lub od daty wyrokowania, bowiem kwestia ta winna być oceniana i rozstrzygana indywidualnie w każdym konkretnym przypadku. Inne rozstrzygnięcie winno zapaść w tym przypadku, gdy krzywda poszkodowanego może być oceniona już w dacie wezwania do zapłaty, a inna w przypadku, gdy proces leczenia poszkodowanego i usuwania skutków doznanego urazu trwa jeszcze w trakcie procesu /porusza; wyrok SA w Katowicach z dnia 7 września 2007 roku, I ACa 458)07- Lex nr 337315/.

Przyjęcie przez Sąd I instancji drugiego z wyżej wskazanych stanowisk, z modyfikacją wynikającą z treści art. 817 k.c. musi być potraktowane w kategorii błędu, gdyż wysokość zadośćuczynienia ustalona została przez ten sąd według cen z daty orzekania przy równoczesnym zasądzeniu odsetek za okres poprzedzający wyrokowanie. Takie rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego powoduje nieuzasadnione powiększenie zasądzzonego zadośćuczynienia o wysokość odsetek i dlatego podlegało korekcie dokonanej przez Sąd Okręgowy w ten sposób, że odsetki ustawowe od całej

zasądzonej kwoty zadośćuczynienia należą się od daty wyrokowania przez Sąd Rejonowy, tj. od dnia 13 maja 2013 roku.

W odniesieniu do zarzutów dotyczących odszkodowania zasądzonego na rzecz powódki, apelacja pozwanego jest częściowo uzasadniona. W szczególności trafny jest zarzut przyjęcia przez Sąd Rejonowy stawki godzinowej pracy opiekuna – przy obliczaniu wysokości kosztów opieki nad powódką ze strony osób trzecich- na poziomie 18,65 złotych, która jest wyższa w porównaniu ze stawkami obowiązującymi w roku 2008 –wynosiła 10,57 złotych oraz od roku 2009 wynosiła 13,61 złotych. Z zebranego materiału dowodowego w szczególności z opinii biegłego ortopedy oraz neurologa wynikało bezspornie, iż powódka w pierwszym okresie po wypadku wymagała pomocy osób trzecich, a w późniejszym okresie dwie godziny tygodniowo. Zatem należne powódce odszkodowanie z tego tytułu zamknęłoby się kwotą 7.887,82 złotych /do 42 dni po 3 godziny dziennie wg biegłego neurologa powódka potrzebowała pomocy osób trzecich, w tym okresie zawiera się- nie jest sumowana- potrzeba takiej pomocy wskazana przez biegłego ortopeda – 30 dni po 2 godziny dziennie, co daje wynik 1.331,82 złotych (42 dni x 3 godziny x 10,57 złotych) i następnie wg biegłego neurologa potrzeba pomocy osób trzecich w zakresie 2 godzin tygodniowo, co za rok 2008 od miesiąca maja do grudnia daje kwotę 676,48 złotych (8 miesięcy x 4 tygodnie x 2 godziny x 10,57 złotych), za lata 2009 do 2012 roku daje kwotę 5.661,76 złotych (52 tygodnie x 4 lata x 2 godziny x 13,61 złotych), zaś w roku 2013 daje wynik 217,76 złotych (8 tygodni x 2 godziny x 13,61 złotych).

W podobny sposób, w oparciu o opinie biegłych, wyliczył Sąd Okręgowy należne powódce odszkodowanie w zakresie kosztów zakupu farmaceutyków i wizyt u lekarzy specjalistów. Wyliczone odszkodowanie opiewa na kwotę 10.390,00 złotych, na którą składają się ; zakup kołnierza ortopedycznego – 60,00 złotych, leki p/bólowe, rozkurczowe i osłonowe -150,00 złotych, leki w ramach psychoterapii- 4.480,0 złotych (80zł/miesięcznie x 56miesiące), wizyty w gabinecie psychiatry/psychologa - 980,00 złotych (70zł/co trzy miesiące = 14 wizyt x 70 zł) i zakup leków neurologicznych -4.720,00 złotych (80 zł/miesięcznie x 59 miesiące od marca 2008 roku do 31 stycznia 2013 roku).

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy uznał, iż wyliczone w powyższy sposób- na podstawie art. 444 § 2 k.c. odszkodowanie w łącznej kwocie 18.277,82 złotych na rzecz powódki B. O. (1), nie przekracza wydatków, które poszkodowana poniosłaby na zwiększone potrzeby spowodowane przedmiotowym zdarzeniem, a związane z koniecznością korzystania z pomocy osób trzecich, zakupu leków i pomocy medycznych oraz korzystania z porad lekarzy specjalistów. Podkreślić bowiem należy, iż przyznane świadczenie z tytułu zwiększonych potrzeb /w postaci skapitalizowanej renty/ na podstawie art. 444 § 2 k.c. nie jest uzależnione od wykazania, że poszkodowany te potrzeby faktycznie zaspakaja i ponosi związane z tym wydatki. Wystarcza samo istnienie zwiększonych potrzeb, jako następstwo czynu niedozwolonego. Odmiennie kształtowane jest dochodzenie odszkodowania z art. 444 § 1 k.c. obejmujące wszelkie wyniki z powodu uszkodzenia ciała i rozstroju zdrowia koszty. W tym wypadku powód zmuszony jest udowodnić wysokość poniesionej szkody /art. 6 k.c. w związku z art. 361 § 1 k.c./ . W świetle dowodów przedstawionych przez powódkę, w postaci rachunków /vide k-24 do k-51/ oraz zeznań zgłoszonych przez nią świadków, powódka udowodniła poniesienie wydatków w wysokości 3.340,27 złotych – w tym m.in. na zakup materaca ortopedycznego i na dojazdy na zabiegi rehabilitacyjne.

Z tych wszystkich względów należało na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienić zaskarżony wyrok w punkcie pierwszym poprzez przyjęcie daty wyrokowania przez Sąd I instancji, jako daty rozpoczęcia biegu odsetek od zasądzonej kwoty zadośćuczynienia, a w punkcie drugim poprzez obniżenie zasądzonego od pozwanego na rzecz powódki odszkodowania z kwoty 29.811,00 złotych do kwoty 21.618,0 złotych z ustawowymi odsetkami w zakresie kwoty 3.340,27 złotych od dnia 23 grudnia 2010 roku do dnia zapłaty, a w zakresie kwoty 18.277,73 złotych od dnia 17 kwietnia 2013 roku do dnia zapłaty i oddalenie powództwa w pozostałej części. W pozostałym zakresie apelacja jako bezzasadna została oddalona na podstawie art. 385 k.p.c.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 100 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. przyjmując zasadę wzajemnego ich zniesienia między stronami.